

УНІВЕРСІТЭТ

Пераможца V Нацыянальнага конкурсу друкаваных СМІ
«Залатая літара» ў намінацыі «Найлепшая шматтыражная газета»

2 ліпеня 2013 года, № 11-12 (2093-2094)

УРАЧЫСТАСЦІ

Баль выпускнікоў БДУ
прайшоў 25 чэрвеня.

На гэту імпрэзу былі запрошаны каля 600 чалавек, а ўсяго сёлета дыплом БДУ атрымалі **звыш 5 тыс. маладых людзей**. З іх – больш за тры тысячы скончылі дзённае аддзяленне і 1,5 тыс. – заочнае.

Па традыцыі выпускнікоў павіншаваў рэктар акадэмік Сяргей Абламейка, а таксама прарэктары і дэканы. Ва ўрачыстых абставінах самым годным выпускнікам рэктар уручыў ганаровыя дыпламы і памятныя падарункі за адмысловыя заслугі ў спартыўным, навуковым, культурным і грамадскім жыцці ўніверсітэта. У ліку ўзнагароджаных – 22 уладальнікі звання «Студэнцкі лідар» і 20 юнакоў і дзяўчат, прызнаных «Найлепшымі выпускнікамі БДУ».

Разнастайнай і святочнай была канцэртная праграма балю. На сцэне актавай залы Ліцэя БДУ выпускнікоў павесялілі вядомыя артысты беларускай эстрады.

На наступны дзень, 26 чэрвеня, прайшоў выпускны баль для студэнтаў БДУ – грамадзян замежных дзяржаў.

Удзельнікамі імпрэзы сталі **272 выпускнікі з 13 факультэтаў** БДУ. Павіншаваў выхаванцаў рэктар акадэмік Сяргей Абламейка і міністр адукацыі Беларусі Сяргей Маскевіч. У цырымоніі ўдзельнічалі

таксама прадстаўнікі дыпламатычных місій КНР, В'етнама, Туркменістана, Азербайджана, Арменіі, Таджыкістана, Ірана і Ірака.

Адзначым, што больш за ўсё дыпламаў у цяперашнім годзе –

126 – атрымалі нядаўнія студэнты эканамічнага факультэта, на другім месцы – філалагічны (41 дыплом), а на трэцім – факультэт міжнародных адносін (37 дыпламаў). 25 асобам, якія адзначыліся ў вучобе,

былі ўручаны таксама ганаровыя граматы БДУ. У тым ліку 5 чалавек скончылі навучанне з чырвоным дыпламам.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

Фота Генадзя КРАСОВСКАГА

У добры шлях!

Чытайце
ў нумары:

**«МЫ НІ Ў ЧЫМ
НЕ САСТУПАЕМ
ЕЎРАПЕЙСКИМ КАЛЕГАМ»**

Вопытам выкладання ў Еўропе, а таксама сваім бачаннем перспектывы запрашэння замежных спецыялістаў з намі падзяліўся першы прарэктар БДУ прафесар Міхаіл ЖУРАЎКОЎ

Стар. 2

**ШКОЛА РЭЗЕРВУ:
ВУЧЫМСЯ КІРАВАЦЬ**

Супрацоўнікі БДУ, якія ўключаны ў рэзерв кіраўнічых кадраў нашага ўніверсітэта, у канцы чэрвеня прайшлі навучанне ў спецыяльнай «Школе лідара»

Стар. 4-5

**ПРАВИЛЫ ПРЫЁМУ
Ў АСПІРАНТУРУ
І ДАКТАРАНТУРУ
НА 2013 ГОД У БДУ**

Стар. 7

Весткі з рэктарата

ЖУРНАЛІСТЫ расійскіх СМІ, удзельнікі прэс-тура «Агульная адукацыйная прастора Саюзнай дзяржавы: новыя трэндзы. Арганізацыя навучнага і навукова-даследчага працэсу» наведвалі БДУ.

На сустрэчы з рэктарам Сяргеем Абламейкам абмяркоўваліся пытанні развіцця сучасных інфармацыйных тэхналогій, супрацоўніцтва з расійскімі ВНУ і навуковымі цэнтрамі, вучобы замежных грамадзян, а таксама ўзроўню падрыхтоўкі цяперашніх абітурыентаў. Пасля прэзентацыі дзейнасці БДУ гасцей правялі з экскурсіяй па факультэтах, яны пазнаёміліся з працай суперкамп'ютара, а таксама з жыццём студэнтаў у інтэрнатах.

НАВУКОВА-даследчы інстытут фізіка-хімічных праблем БДУ занесены на Рэспубліканскую дошку гонару за выкананне асноўных паказчыкаў прагнозу сацыяльна-эканамічнага развіцця ў 2012 г. Па выніках рэспубліканскіх спаборніцтваў НДІ ФХП БДУ стаў пераможцам сярод арганізацый навукі і навуковага абслугоўвання.

НАРОДНЫ мастак СССР акадэмік Расійскай акадэміі мастацтваў Аляксандр Шылаў 12 чэрвеня наведаў БДУ ў сувязі з адкрыццём яго персанальнай выставы ў Нацыянальным мастацкім музеі нашай краіны.

Расійскага гасця азнаёмілі з гісторыяй, дасягненнямі і культурным жыццём галоўнай ВНУ Беларусі. Аляксандр Шылаў пакінуў запіс у кнізе ганаровых гасцей.

Паводле інфармацыі прэс-службы БДУ

ВЕДАЙ НАШЫХ!

АПОШНЯЯ ПЕСНЯ – ЗА НАМІ!

Другі сезон музычнага праекта тэлеканала АНТ «Акадэмія талентаў» завяршыўся фіналам 15 чэрвеня. Вакальныя спаборніцтвы, якія разгортваліся на вачах глядачоў на працягу ўсяго конкурсу, вызначылі траіх найлепшых выканаўцаў. **З іх двое – студэнты БДУ Улад Чыжыкаў і Ягор Валчок.** Шляхам глядацкага галасавання пераможцам праекта стаў другакурснік філалагічнага факультэта Улад. Абодва фіналісты вучацца ў адным корпусе на вуліцы Карла Маркса (Ягор – студэнт чацвёртага курса эканамфака), але што яшчэ іх аб'ядноўвае? Каб зразумець гэта і даведацца нешта новае пра папулярны праект, мы вырашылі з імі пагаварыць.

– **Чаму вы вырашылі ўдзельнічаць у «Акадэміі талентаў»?**

Улад Чыжыкаў: Мне заўсёды падабаліся розныя музычныя і вакальныя конкурсы. Спачатку я проста назіраў за імі, а пасля пачаў удзельнічаць сам. Але конкурс на

тэлебачанні – гэта зусім іншая гісторыя, іншыя правілы. Вельмі захацелася трапіць у праект «Акадэмія талентаў», каб паглядзець знутры на ўсю кухню.

Ягор Валчок: Я не вырашаў удзельнічаць у «Акадэміі»: вельмі баюся ўсялякіх кастынгаў і кон-

курсаў, хоць збоку і не скажаш. Мяне прывялі на адбор сябры. Як толькі яны сышлі, я тут жа выйшаў з чаргі і каля гадзіны проста стаяў побач з ёй, глядзячы па баках. Калі я ўжо збіраўся сыходзіць, сустрэў маці Дзіяны Громавай (дарэчы, таксама студэнткі БДУ, спявачкі, якая была ўдзельніцай адбору на дзіцячае «Еўрабачанне»). Яна мяне пазнала і паставіла ў чаргу побач з сабой. І я прайшоў кастынг. Вось так выпадак вырашыў, што я буду ўдзельнікам «Акадэміі талентаў-2».

– **Што аказалася найбольш складаным на праекце?**

У. Ч.: Пазбавіцца хвалявання перад выступленнем. Калі ты забудзешся тэкст або праспяваеш нешта не так, ніхто перапісваць не будзе. У першы раз я вельмі нерваваўся, таму што трэба было

выступаць у незнаёмым месцы перад трыма прадзюсарамі. Але потым, калі я ўжо трапіў у праект, з кожным выхадам на сцэну адчуваў, што хваляванне паціху згасае. Усё таму, што здымачная пляцоўка, дзе стваралася «Акадэмія», стала мне як родная.

Я. В.: Самым цяжкім для мяне стаў графік здымак. Ён быў вельмі напружаны. Даходзіла да таго, што мы да раніцы вызначаліся з песнямі, танальнасцю, вобразамі, касцюмамі. Калі нармальныя людзі

(Заканчэнне на стар. 8)

Міхаіл Жураўкоў:

«МЫ НІ Ў ЧЫМ НЕ САСТУПАЕМ ЕЎРАПЕЙСКИМ КАЛЕГАМ»

Мабільнасць студэнтаў і выкладчыкаў з'яўляецца адным са складнікаў Балонскага працэсу, пра планы ўваходжання ў які заявіла Беларусь. БДУ, як вядучая ВУНУ краіны, стараецца ісці ў авангардзе гэтых тэндэнцый. Вопытам выкладання ў Еўропе, а таксама сваім бачаннем перспектывы запрашэння замежных спецыялістаў з намі падзяліўся першы прарэктар БДУ прафесар Міхаіл ЖУРАЎКОЎ.

– **Міхаіл Анатольевіч, Вы нядаўна здзейснілі вельмі прадуктыўную паездку па Еўропе, дзе выступілі з лекцыямі ў розных краінах. Раскажыце пра гэтую праграму і пра свае ўражання.**

– Мне давалося прачытаць лекцыі і выступіць на семінарах у Дэльфцкім тэхналагічным універсітэце (TU Delft, Нідэрланды) і Каралеўскім тэхнічным універсітэце (КТН, Стакгольм, Швецыя) у рамках еўрапейскага праекта «Матэматычнае мадэляванне і камп'ютарнае мадэляванне ў навуковых даследаваннях і інжынерыі». У ім задзейнічаны некалькі краін. Перш за ўсё гэта Германія, Швецыя, Данія, Нарвегія. У рамках праекта як выконваюцца навуковыя даследаванні, так і чытаюцца спецыяльныя лекцыі для студэнтаў розных універсітэтаў.

– **А як усталёваліся гэтыя кантакты?**

– У мінулым годзе мяне запрасілі ў якасці члена камісіі на абарону доктарскай дысертацыі ў Дэльфцкі тэхналагічны ўніверсітэт. Там абароны праходзяць інакш, чым у нас. Навукоўцам, якія з'яўляюцца аўтарытэтнымі спецыялістамі ў галіне даследаванняў, па якіх прадстаўлена дысертацыя, і абавязкова з розных краін, загадаўшы выслыцацца для азнаямлення навуковай працы і прапануецца прыняць удзел у рабоце спецыяльнага камітэта, на пасяджэнні якога абдымаецца публічнае абмеркаванне і прымаецца рашэнне аб прысваенні вучонай ступені.

Падчас удзелу ў такім пасяджэнні я выступіў з дакладам на семінары факультэта прыкладной матэматыкі, інфарматыкі і электронікі, пасля чаго мне было прапанавана ўключыцца ў гаданы навукова-адукацыйны праект.

– **Па якой тэме Вы выступілі на гэты раз?**

– Дэльфцкі тэхналагічны ўніверсітэт – адна з найбольш прэстыжных вышэйшых навучальных устаноў Нідэрландаў. Я прачытаў курс лекцый для магістрантаў і аспірантаў на факультэце матэматыкі, інфарматыкі і электронікі. Яго можна ўмоўна назваць «Асаблівасці колькаснага мадэлявання ў механіцы». Курс уключаў у

Міхаіл Жураўкоў (другі злева) сярод членаў камітэта па абароне дысертацыі (TU Delft)

сябе тры лекцыі па дзве гадзіны, па выніках якога слухачы атрымалі пэўную колькасць крэдытаў. Таксама я выступіў з дакладам перад выкладчыкамі і супрацоўнікамі.

Затым я адразу ж адправіўся ў Стакгольм у Каралеўскі тэхнічны ўніверсітэт, які з'яўляецца элітнай ВУНУ Швецыі. Пра гэта кажа і гістарычнае аблічча яго галоўнага будынка і «статуснасць» выкладчыкаў. Я выступіў на семінары, арганізаваным факультэтам прыкладной матэматыкі і колькаснага мадэлявання і прачытаў курс лекцый для аспірантаў па сучасных аспектах матэматычнага і камп'ютарнага мадэлявання ў геамаханіцы.

– **Ну і як там прымала навуковая супольнасць і маладыя даследчыкі спецыяліста з БДУ?**

– Павінен прызнаць, што, на жаль, там нас пакуль мала ведаюць. Нават выйшаў такі казус: у Швецыі ў аб'яве пра чытанні мною лекцыі значылася: прафесар Жураўкоў з Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта (Канада) (усміхаецца). Не ўсе ведаюць, што такое Беларусь. Таму хочацца, вядома ж, каб не толькі нашы студэнты ездзілі вучыцца, але і выкладчыкі выступалі, прадстаўляючы і БДУ і нашу краіну. Прафесары і даследчыкі ў асноўным ведаюць і нас і ўзровень нашых даследаванняў. Але вось моладзь, тыя ж магістранты і аспіранты, вельмі слаба арыентуюцца і мала чулі пра нашы дасягненні (гэтая пацешная аб'ява, дарэчы, аўтарства аднаго з такіх маладых людзей).

У Дэльфцкім універсітэце якраз з БДУ знаёмыя добра. Наша кафедра тэарэтычнай і прыкладной механікі супрацоўнічае з галандскімі партнёрамі ўжо некалькі гадоў. Некалькі разоў у Дэльфце стажыраваліся нашы супрацоўнікі і аспіранты, і мясцовыя выкладчыкі вельмі добра адгукваюцца пра ўзровень падрыхтоўкі нашых маладых спецыялістаў і задаволеныя іх падыходам да справы. Тое ж самае можна сказаць і пра іншыя ВУНУ, з якімі БДУ цесна

супрацоўнічае. Трэба сябе больш актыўна прапагандаваць, бо мы на самай справе ні ў чым не саступаем еўрапейскім калегам.

– **Ёсць толькі адна праблема...**

– Праўда, слабае культываванне англійскай мовы, прычым не толькі гутарковай, а і наогул ва ўсіх сегментах. Падчас заняткаў галандскія навучэнцы цікавіліся БДУ і перш за ўсё пыталіся: «А ці ведаюць беларускія студэнты англійскую мову?» Бо сутнасць навучання не толькі ў набыцці новых ведаў, але і яшчэ ў простых зносінах, сяброўстве, узаемааспасціжэнні культур. Але ўсё ж галоўнае – гэта арганізацыя адукацыйных праграм. У тых краінах, дзе я пабываў, уся магістратура на англійскай мове. Адукацыя – гэта міжнародны працэс, і ў ім задзейнічаны студэнты з розных краін. Студэнт, які прыязджае ў тую ж Швецыю, натуральна, не абавязаны вучыць шведскую мову. Выкладанне на англійскай мове ў іх арганізавана вельмі добра. Што, дарэчы, мы хочам ўкараняць у сябе. Калі мы гэтага не зробім, то безнадзейна адстанем ад найлепшых еўрапейскіх універсітэтаў. Сёлета мы ўпершыню адкрываем падрыхтоўку ў магістратуры на англійскай мове па шэрагу спецыяльнасцяў практычна на ўсіх факультэтах. Будзем спадзявацца, што яна стане запатрабаванай, і гэтая практыка атрымае распаўсюджанне, у тым ліку і на першай ступені адукацыі.

– **Вось і рэктар ужо чытаў лекцыі нашым студэнтам на англійскай мове...**

– Ды і я спрабаваў. Але ёсць нюанс. У прынцыпе, нашы студэнты вельмі ахвотна гэта прымаюць, але не ўсе ў групе валодаюць англійскай у дастатковым аб'ёме. Усё залежыць ад факультэта і ад таго, каму ты чытаеш. А адну-дзве лекцыі яны з задавальненнем праслухаюць для праверкі сябе і проста для разнастайнасці, але больш паглыблена вывучаць прадмет у групе пакуль не могуць. У цэлым, колькасць студэнтаў, якія ведаюць

англійскую мову, вельмі вялікая. Яны разумеюць, што замежная мова патрэбная для зносінаў і для прафесійнага росту амаль па ўсіх спецыяльнасцях. Гэта датычыцца і развіцця супрацоўніцтва на вышэйшым узроўні. У еўрапейскіх ВУНУ паняцце перакладчыка практычна адсутнічае. І дзелавыя перамовы заўсёды вядуцца без пасярэдніка. А калі да нас прыязджаюць замежнікі са сваімі прапановамі, то без перакладу рэдка абыходзіцца. Гэта не правільна.

– **Якія яшчэ тэндэнцыі Вы для сябе адзначылі?**

– У Еўропе і ў нас праблемы ў адукацыі шмат у чым падобныя. У іх падае папулярнасць «цяжкіх» навуковых спецыяльнасцяў: фізікі, хіміі, матэматыкі, а самымі папулярнымі з'яўляюцца эканоміка і юрыспрудэнцыя. Але дзякуючы сумесным намаганням і ўніверсітэтаў і ўрадаў цікавасць да гэтых спецыяльнасцяў зноў пачынае расці. Пра гэта мы шмат гаварылі і на маіх семінарах. Таму сумесныя праграмы акадэмічнага абмену абавязкова патрэбныя. З нашай кафедры мы адпраўлялі выкладчыкаў на стажыроўку з навуковымі мэтамі і для распрацоўкі навучальных курсаў у Парыж, Кракаў і Лондан. Адзін дагэтуль працуе ў Галандыі. Такі вопыт мае каласальнае значэнне, і выкладчыкам усіх факультэтаў неабходна максімальна выкарыстоўваць магчымасці сваіх кафедраў, а таксама ўключацца ў міжнародныя навукова-адукацыйныя праграмы...

– **...якіх у БДУ стала значна больш.**

– Сапраўды, мы прыкметна актывізаваліся ў плане акадэмічнай мабільнасці. Упраўленне міжнародных сувязяў вядзе мэтанакіраваную працу па ўключэнні БДУ ў інтэрнацыянальныя праграмы і праекты. У мінулым годзе мы разам з начальнікам УМС Вадзімам Рэзнікавым з'ездзілі ў Брусель, дзе правялі шмат сустрэч з прадстаўнікамі камісій па навуцы і адукацыі ў Еўрапарламенце, шмат

распаўядалі пра БДУ і нашы стратэгіі. Мяркую, гэта таксама паўплывала на прыняцце вялікай колькасці заявак на міжнародныя праекты ад БДУ. У гэтым годзе па праграме Эразмус Мундус на навучанне і стажыроўкі ў еўрапейскія ўніверсітэты адправяцца 45 студэнтаў і выкладчыкаў БДУ – гэта рэкордная колькасць за ўсе гады. Акрамя таго, у рамках бягучых праектаў Тэмпус (іх пакуль 4, а з восені будзе яшчэ больш) плануецца прабнае навучанне груп студэнтаў па распрацаваных сумесна з еўрапейскімі партнёрамі вучэбна-метадычных і лекцыйных матэрыялах у галінах юрыспрудэнцыі, энергаэфектыўнасці і прадпрымальніцтва. Агульнай мэтай гэтых праектаў з'яўляецца палепшэнне навучальных планаў і праграм і набліжэнне іх да еўрапейскіх стандартаў, а таксама да патрабаванняў міжнароднага рынку працы.

Аднак на дадзеным этапе асноўная наша накіраванасць – гэта, вядома, стажыроўкі. Традыцыйна ад БДУ па абмене вопытам выязджае за мяжу звыш 100 супрацоўнікаў за год. У той жа час для чытання лекцый запрашаюцца каля 10 чалавек. Стажыроўкі – гэта таксама добра. Напрыклад, у 2012 г. я пабываў у Кракаўскім педагогічным універсітэце і ўсталёваў добрыя кантакты. Цяпер туды пастананна ездзяць выкладчыкі нашай кафедры. Але чытанне лекцый – гэта іншы ўзровень. Тут патрэбная пэўная кваліфікацыя і аўтарытэт у навуковых колах. На школе рэзерву, якая толькі прайшла, я заклікаў нашых перспектывных маладых супрацоўнікаў смялей да гэтага імкнучца і больш рашуча заяўляць пра сябе. Колькасць стажыровак ужо расце, і можна спадзявацца, што колькасць неўзабаве перарасце ў якасць.

– **Іншы бок медаля – гэта запрашэнне замежных спецыялістаў...**

– І тут чакаюцца сур'ёзныя зрухі. Якраз нядаўна (10 мая – Рэд.) Савет Міністраў прыняў пастанову аб прыцягненні замежных спецыялістаў да рэалізацыі праграм вышэйшай адукацыі. У адпаведнасці з ім значна павялічваецца стаўка пагадзіннай аплаты працы замежнага спецыяліста (у памеры да 300 % стаўкі першага тарифнага разраду – Рэд.). Ім таксама прадугледжана пакрыццё выдаткаў на праезд і пражыванне ў Беларусі. Фінансаванне будзе ажыццяўляцца за кошт сродкаў рэспубліканскага бюджэту, прадугледжаных на рэалізацыю Дзяржаўнай праграмы развіцця вышэйшай адукацыі на 2011–2015 гг. Гэта ўжо будучы супастаўныя расцэнкі ў параўнанні з еўрапейскімі ўніверсітэтамі, бо раней мы не маглі прапанаваць належных умоў і многія прыязджалі да нас на чыстым энтузіязме. Зараз ёсць добры стымул, і цяпер, мы спадзяёмся, да нас паядзецца больш еўрапейскіх спецыялістаў, што не праміне адбіцца на якасці навучальнага працэсу і ўзроўні навуковых даследаванняў.

Наогул, у БДУ ў год прыязджае каля 100 выкладчыкаў (у тым ліку з блізкага замежжа), з іх 20 працуюць на пастаяннай аснове. Лідарамі сярод факультэтаў з'яўляюцца філфак і ФМА, якія запрашаюць моўных спецыялістаў. На жаль, на прыродазнаўчых факультэтах гэта досыць рэдка з'ява, і не выпадкова цяпер прырытат будзе аддавацца спецыяльнасцям тэхнічнага профілю, якія забяспечваюць інавацыйнае развіццё.

Гутарыў
Сяргей ШАФАЛОВІЧ

Легендарны прафесар Г. П. Давідзюк: вялікі працаўнік, воін і настаўнік

Жыццё і дзейнасць гэтага выдатнага чалавека ўжо самі па сабе зараджаюць навакольных жаданнем жыць. З гонарам прайшоўшы самыя неверагодныя выпрабаванні, ён не толькі выжыў, але і сёння мабільны і аптымістычны. Хаця за плячыма ў нашага героя 90 гадоў нялёгкага жыцця. **Вядомы навуковец-сацыёлаг, падзвіжнік і родапачынальнік навуковай школы прыкладной сацыялогіі, доктар філасофскіх навук, прафесар Георгій ДАВІДЗЮК – жывая легенда сацыялагічнай навукі.**

Ліха на долю Георгія Пятровіча выпала дастаткова. Хапіла б не на адно чалавечае жыццё. Ледзь падрос – трэба было працаваць, дапамагаць выжываць сям'і. З маленства на ўласным гарбе спазнаў цяжкую сялянскую працу, у школу хадзіў, калі дазваляла праца. Да вайны скончыў шэсць класаў польскай агульнаадукацыйнай школы. У няпоўныя дваццаць – камандзір роты партызанскага атрада. Георгій Давідзюк ваяваў адчайна і доблесна – за чужыя спіны не хаваўся, самыя цяжкія заданні выпадалі на яго роту, быў тройчы паранены. Сёння можна толькі дзівіцца, якія моцныя і непакорлівыя характары каваў той суровы час.

Пасля вызвалення Беларусі – адказная праца, адначасова вучоба, пошук свайго месца ў жыцці. Завяршэнне адукацыі ў Мінскім дзяржаўным педагагічным інстытуце імя М. Горкага (1952), праца ў партыйных структурах Брэсцкай вобласці, ЦК КП Беларусі, вучоба ў Акадэміі грамадскіх навук у Маскве, абарона кандыдацкай дысертацыі (1959), праца ў Інстытуце філасофіі і права АН БССР. У 1969 г. Г. П. Давідзюк паспяхова абараняе доктарскую дысертацыю па філасофскіх навук, з 1970 г. – прафесар. З яго лідарскім характарам, высокім заслужаным аўтарытэтам, мэтанакіраванасцю і жаданнем працаваць ён увесь час на перадавой. Такім ён прыйшоў у навуку і вышэйшую школу.

Ва ўсе часы найбольшага выніку дамагаўца навукоўцы, якія нароўні з надзвычайным прыродным талентам, інтэлектам і велізарнай працавітасцю настойлівыя і ўпартыя ў адстойванні сваёй навуковай пазіцыі. Яны зараджаюць энергіяй іншых, рызыкуючы рэпутацыяй і гонарам даследчыка, развіваюць новыя навуковыя напрамкі і тым самым вядуць да перамог сваіх калег і вучняў. Шмат за амаль двух-векавую гісторыю сацыялогіі выпала на яе долю нягод і выпрабаванняў. Не кожнаму даспадобы ўбачыць у люстэрку даследавання праўдзівае адлюстраванне без рэтушы і грывы. Але і не кожны навуковец здольны захаваць вернасць навуковай ісціне і прадставіць грамадскасці рэальную карціну. Маральны прыклад такіх падзвіжнікаў, як Георгій Пятровіч Давідзюк, заўсёды служыць пуцяводнай зоркай для ўзыходжання ў прафесіі.

Георгій Давідзюк

Сацыялогія, што аднаўлялася ў СССР пасля доўгіх здзесяцігоддзяў ганенняў і забарон, пакрысе ажывала, дэманструючы неабходнасць пасляваеннаму грамадству. Сталі шырэй практыкавацца сацыялагічныя аптытаны, з'явіліся першыя артыкулы ў навуковых выданнях, газетныя публікацыі, пачалі стварацца невялікія навуковыя падраздзяленні сацыялагічнага профілю. Георгій Пятровіч трапіў у першы заклік сацыёлагаў. Ён у адным шэрагу з нашымі класікамі – А. Р. Здравамыславым, Ю. А. Лявадам, Г. В. Осіпавым, У. А. Ядавым, Б. А. Грушыным, У. М. Шубкіным, А. Г. Харчавым, іншымі першапраходцамі. Гэты першы заклік савецкіх сацыёлагаў, як першы атрад касманаўтаў, быў спрэс з навукоўцаў з выдатнай біяграфіяй, вялікім сацыяльным вопытам, апантаных сваёй працай у новай навуцы. І сёння іх праца – магутны падмурак для падрыхтоўкі сучасных высокакваліфікаваных спецыялістаў, навукоўцаў-сацыёлагаў.

Прафесар Г. П. Давідзюк многае ў жыцці рабіў першым... Першым звярнуў увагу на велізарны патэнцыял сацыялагічнай навукі, стварыў сектар, затым аддзел сацыяльных даследаванняў у Акадэміі навук БССР, першым арганізаваў падрыхтоўку прафесійных сацыёлагаў у Беларускім дзяржаўным універсітэце, напісаў першыя навуцальныя праграмы і

падручнікі па прыкладной сацыялогіі, стварыў першы «Слоўнік прыкладной сацыялогіі», пры кафедры філасофіі арганізаваў сектар прыкладной сацыялогіі і першым пачаў працаваць з прадпрыемствамі і арганізацыямі на дамоўнай аснове, «прасек акно ў Еўропу» для беларускіх сацыёлагаў... І так па жыцці заўсёды, як на вайне, Г. П. Давідзюк ішоў першым. На гэтым шляху сустракалася ўсякае – неразуменне ўладатрымальнікаў, зайздрасць калег, даносы... Але Георгій Пятровіч быў непахісны і цвёрда стаяў на сваім: сацыялогіі ў Беларусі быць.

Георгій Пятровіч не вучыўся ў БДУ, але для аўтарытэту ўніверсітэта зрабіў надзвычай шмат. З 1972 г. па запрашэнні рэктара У. М. Сікорскага прафесар Г. П. Давідзюк пераходзіць з Акадэміі навук ва ўніверсітэт. З гэтага часу ён назаўсёды звязвае сваё жыццё і лёс з вядучай беларускай ВНУ. Тут сфарміравалася яго навуковая школа, напоўніцу раскрыўся талент педагога і даследчыка, яму ўдалося ажыццявіць сваю мару – сацыялогія назаўжды атрымала прاپіску ў вышэйшай школе. І цалкам заканамерна, што ён першым з выкладчыкаў факультэта філасофіі і сацыяльных навук быў удастоены высокага звання – заслужаны работнік БДУ.

Яго сціпласць, блізкая да аскетызму, якая сфарміравалася ў нястачы, мінімізаваная з гадамі структура патрэбаў, уменне здавальняцца малым і пры гэтым аптымістычна глядзець у будучыню даюць Георгію Пятровічу новыя сілы нават для фізічнай працы, без якой, як гэта разумеецца ўжо ў сталым узросце, жыць немагчыма. Як і раней, ён непахісны і моцны духам. Такі наш легендарны прафесар Г. П. Давідзюк – вялікі працаўнік, воін і настаўнік. Нізкі Вам паклон і доўгіх гадоў жыцця, дарэгі Георгій Пятровіч!

Аляксандр ДАНИЛАЎ, загадчык кафедры сацыялогіі, член-карэспандэнт НАН Беларусі

У інтэрв'ю, якое будзе неўзабаве апублікавана ў часопісе «Сацыялогія», Г. П. Давідзюк шчыра распавядае пра час і пра сябе, пра навуковую працу, пра людзей сваёй эпохі і іх справы. Не паўтараючыся, мне хацелася б вылучыць нешта асаблівае, індывідуальнае, што адрознівае Георгія Пятровіча ад калег, сфармуляваць тое, што ўдалося зрабіць яму ў навуцы, перадаць вучням, якія рысы навукоўца-даследчыка хацелася б бачыць у нашых выпускніках – сацыялогіі XXI стагоддзя. І тут мне дапамогуць калегі і вучні юбіляра, якія ў сваіх віншаваннях і прывітаннях істотна дапаўняюць вобраз мэтра беларускай сацыялогіі.

Абмеркаванне сумеснага праекта БДУ і кампаніі Du Bang па правядзенні даследаванняў графенаў (суперновы кірунак у навуцы)

Спецыялісты БДУ спатрэбіліся Кітаю

Плэнным стаў удзел Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў гандлёва-эканамічным кірмашы, які праходзіў з 12 па 18 чэрвеня ў Харбіне (Кітай).

Галоўным вынікам візіту прадстаўнікоў ВНУ стала падпісанне шэрагу дакументаў па розных аспектах навукова-тэхнічнага партнёрства паміж БДУ і навуковымі ўстановамі Кітая. Так, падпісана пагадненне аб супрацоўніцтве ў галіне глыбокай перапрацоўкі графіту з прыцягненнем навуковых спецыялістаў комплексу БДУ. Гаворка ідзе пра правядзенне навуковых даследаванняў у галіне вывучэння графенаў на прадпрыемствах КНР. Свае подпісы пад дакументам паставілі дырэктар Харбінскай кампаніі Du Bang сп. Дзэн Шу Бін і прарэктар па навуковай рабоце БДУ акадэмік Алег Івашкевіч. Гэта пагадненне прадугледжвае абмен навуковай інфармацыяй і правядзенне сумесных навуковых распрацовак, якія ма-

юць значны для БДУ эканамічны аспект.

Адзначым таксама, што прадстаўнікі БДУ прынялі ўдзел у працы канферэнцыі па навукова-тэхнічным абмене паміж КНР, Беларуссю і Расіяй, што традыцыйна праходзіць у межах гандлёва-эканамічнага кірмашу ў Харбіне. З дакладам аб інавацыйным і навукова-тэхнічным супрацоўніцтве Беларусі і КНР выступіў прарэктар па навуковай рабоце БДУ акадэмік Алег Івашкевіч.

Акрамя таго, па ініцыятыве дырэктара Дзялянскага цэнтра навукова-тэхнічнага абмену з замежнымі краінамі Ю Сіянем была абмеркавана магчымасць навучання і стажыроўкі ў БДУ кітайскіх студэнтаў на платнай аснове па спецыяльнасці «Дызайн-стыль».

Біятэхналогіі для Казахстана

Тры пратаколы аб намерах аб супрацоўніцтве паміж навукова-вытворчымі ўстановамі Казахстана і Беларускай дзяржаўнай універсітэтам падпісаны ў рамках працы VII Нацыянальнай выставы Рэспублікі Беларусь у Астане.

У адпаведнасці з гэтымі дакументамі прадугледжваецца партнёрства навукоўцаў дзвюх краін у галіне біятэхналогій. У прыватнасці, загадчыца НДЛ малекулярнай генетыкі і біятэхналогій біялагічнага факультэта БДУ Ірына Фяклістава і дырэктар прадпрыемства «Сапра-тэх» з Астаны Талгат Смагулаў падпісалі пагадненне аб стварэнні комплекснага прэпарата на аснове сапрапелю і біяпрэпаратаў.

Сапрапель (от грэч. *σαπρός* – гнілы і *πηλός* – глей, грязь) з'яўляецца каштоўным арганічным угнаеннем, багатым на солі кальцыю, жалеза, фосфару, без прымешку пяску, выкарыстоўваецца ў лячэбнай (фізіятэрапеўтычнай) практыцы для аплікацый, развод-

ных ваннаў для гразелячэння, сельскай гаспадарцы, жывёлагадоўлі, земляробстве.

Адзначым, што на VII Нацыянальнай выставе Рэспублікі Беларусь у Казахстане было прадстаўлена больш за 30 навукова-тэхнічных распрацовак комплексу БДУ. Найбольшым попытам у наведвальнікаў карысталіся экалагічна чыстыя тэхналогіі для вырошчвання раслін і прыборы для маніторынгу аўтатранспарту. З экспазіцыяй Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта азнаёміўся часовы павераны ў справах Рэспублікі Беларусь у Рэспубліцы Казахстан Алег Марозаў.

Паводле інфармацыі Галоўнага ўпраўлення навукі

Вучымся кіраваць

Супрацоўнікі БДУ, якія былі ўключаны ў рэзerv кіраўнічых кадраў нашага ўніверсітэта, у канцы чэрвеня прайшлі навучанне ў спецыяльнай «Школе лідара». Каардынатарам мерапрыемства стала ўпраўленне кадраў БДУ.

«Нельга сказаць, што цякучасць кіраўнічых кадраў нашага ўніверсітэта значная, – сказала нам начальнік упраўлення кадраў **Наталля НЯПЕЎНАЯ**. – Аднак нават на адзінкавую кіраўнічую пасаду, якая нечакана вызваляецца на працягу года, новага кандыдата не так лёгка адшукаць. Хоць у нашай навучальнай установе большасць супрацоўнікаў мае вышэйшую адукацыю, а многія нават навуковыя ступені, не кожны валодае арганізатарскімі здольнасцямі, лідарскімі якасцямі, умением працаваць у камандзе, здольнасцю павесці за сабой для дасягнення мэты ўвесь калектыв».

КЛЮЧАВАЯ ПАСАДА – ГЭТА ДЭКАН

Асноўная група слухачоў «Школы лідара» сёлета ўключала прэтэндэнтаў на пасады дэканаў і іх намеснікаў. «Ключавая пасада для ўніверсітэта – гэта дэкан, які і рэгулюе ўзаемаадносіны дзвюх найбольш важных персон вышэйшай навучальнай установы, выкладчыка і студэнта», – патлумачыла нам начальнік упраўлення кадраў. Тое, што ў чэрвені на вучобу лідараў не патрапілі прэтэндэнты на пасады кіраўнікоў розных упраўленняў, у адміністрацыі ўніверсітэта лічаць фактам нязначным: гэтыя службы толькі дапаможныя ў адукацыйным працэсе.

Прыняць усіх на вучобу адразу не было магчымасці. Аднак на заняткі запрасілі максімальную колькасць слухачоў – 116 чалавек. Многія кандыдатуры былі прапанаваны дзейнымі дэканамі факультэтаў і кіраўнікамі структурных падраздзяленняў. У асноўную групу ўвайшлі рэзервісты да 45 гадоў, у дадатковую – да 35 гадоў. І калі першыя ўжо прыкладна ведалі, на якую кіраўнічую пасаду ў будучыні могуць прэтэндаваць, то для маладзейшых запрашэнне ў «Школу лідара» стала добрай навіной. Яны склалі дзве групы: прыродазнаўчага і гуманітарнага кірунку.

УВАГА НА ЗДОЛЬНЫХ МАЛАДЫХ

«У нас ужо даўно наспела патрэба надаваць увагу не толькі асноўнаму рэзерву, але і дадатковаму, у які ўключаны больш маладыя. Каб ведаць, чаго тыя вартыя і

Перспектыўныя кандыдаты на кіраўнічыя пасады з вялікай зацікаўленасцю прынялі ўдзел у працы «Школы лідара»

на якую пасаду могуць прэтэндаваць. Гэта не значыць, што пасля навучання ў «Школе лідара» кіраўнічае месца для іх гарантавана. Аднак пазней яны змогуць самастойна выбіраць кірунак сваёй кар’еры. Многія з іх ужо абаранілі кандыдацкія дысертацыі, пабывалі на стажыроўцы за мяжой і займаюць на працы актыўную пазіцыю», – гаворыць Наталля Няпеўная. Для працы з найбольш актыўнымі маладымі супрацоўнікамі крыху раней ужо быў створаны Савет маладых вучоных. Аднак дзейнасць яго членаў канцэнтруецца хутчэй вакол навуковых распрацовак. І тое, што «Школа лідара» таксама пачала звяртаць увагу на найбольш здольных маладых людзей, не будзе залішне.

У БДУ акрамя асноўнай і дадатковай групаў рэзерву кіраўнічых кадраў існуе яшчэ перспектыўная група. Складаецца яна са студэнтаў, якія паспелі сябе зарэкамендаваць. Праўда, яе курыруе не ўпраўленне кадраў, як першыя дзве, а ўпраўленне выхаваўчай работы з моладдзю. І адукацыйныя мерапрыемствы такога кшталту для іх праводзяцца асобна.

ПРА МАШТАБ АСОБЫ КІРАЎНІКА

«Школа лідара» пастаралася прапанаваць рэзерву кіраўнічых кадраў як мага больш змястоўных лекцый і сустрэч. Абмеркаванне праблем разам з рэктарам БДУ Сяргеем Абламейкам было запланавана ў першую чаргу. Круглыя сталы разам з першым прарэктарам Міхаілам Жураўковым, прарэктарам па навучальнай рабоце Аляксеем Толсцікам і Аляксеем Данільчанкам таксама тычыліся надзённых пытанняў. Два факультэты пагадзіліся правесці для рэзервістаў азнаямляльныя экскурсіі. Сваім вопытам у кіраванні падзяліўся дэкан хімічнага факультэта Дзмітрый Свірыдаў і дэкан

факультэта міжнародных адносін Віктар Шадурскі.

У праграму школы былі ўключаны шматлікія трэнінгі, майстар-класы. Слухачы пазнаёміліся з метадамі эфектыўнага кіравання і прыёмамі прыняцця эфектыўных рашэнняў, даведліся пра асабісты і прафесійныя якасці кіраўніка, яго сучасны імідж і г. д. Напрыклад, майстар-клас «Коўчынг персанальнай эфектыўнасці кіраўніка» правёў Уладзімір Глушакоў, дацэнт Інстытута бізнесу і менеджменту БДУ. «Маштаб асобы кіраўніка як фактар эфектыўнасці работы арганізацыі» ахарактарызаваў Аляксандр Трус, дацэнт Інстытута бізнесу і менеджменту БДУ. «Прыёмам эфектыўнага кіравання часам у жыцці сучаснага кіраўніка», або тайм-менеджменту, вучыў Алег Радзюк, дацэнт гуманітарнага факультэта БДУ.

Наогул, ўпраўленне кадраў, рыхтуючы гэтыя мерапрыемствы,

высветліла, што ў нашым універсітэце нямала выкладчыкаў, якія цікавяцца тэмай кіравання і могуць распавесці прэтэндэнтам на высокія пасады шмат карыснага. Іх збіраюцца задзейнічаць у большай ступені ў наступны раз.

БЫЦЬ ГАТОВЫМ ЗАГІДЗЯ

Дарэчы, надалей «Школа лідара» будзе прысвечана адной нейкай тэме, каб у лектараў быў час раскрыць яе перад слухачамі ў поўным аб’ёме. Адметнасцю ж сёлетняга мерапрыемства сталі запрашаныя лектары. Сярод іх прафесар Акадэміі кіравання пры Прэзідэнце РБ Аляксей Зубра і намеснік дырэктара па развіцці, кіраўнік напрамку арганізацыйнага кансультавання, бізнес-трэнер кансалтынгавай групы «Здесь и сейчас» Ірына Сотнікава, дырэктар «Школы імідж-кансультантаў» Іна Паддубная.

Старшы выкладчык геаграфічнага факультэта БДУ Аляксей Шавель:

Мерапрыемства, пазначанае як «Школа лідара», ужо ў назве мяне ўсцешыла, бо ў ім закладзена ядрэнная матывацыя: цябе разглядаюць у якасці патэнцыйнага кіраўніка. Атрымаўшы персанальную праграму, адразу здзівіўся колькасці сустрэч з кіраўнічым складам БДУ. Яны далі магчымасць абмеркаваць набалелыя тэмы і праблемы, выступіць з прапановамі, пачуць меркаванне адміністрацыі па гарачых пытаннях.

Тэматыка заняткаў і формы іх правядзення выклікалі ў мяне непадробную цікавасць. Тыя пытанні, якія планавалася падняць на семінарах, пойдучы на карысць не толькі будучым кіраўнікам, але і цяперашнім. Як выкладчык, я атрымаў немалаважны вопыт якасных лекцый (прафесара Зубры А. С.), трэнінгаў і майстар-класаў па кампетэнцыях сучаснага кіраўніка (бізнес-трэнер кансалтынгавай групы «Здесь и сейчас» Сотнікава І. В.), тайм-менеджменце (дацэнт БДУ кансультант антыстрэсавага цэнтру «Реламед» Радзюк І. М.), магчымасць пагутарыць з дэканам хімічнага факультэта (прафесарам Свірыдавым Д. У.).

Думаю, што ў будучыні нам удалася прымяніць усе атрыманыя веды і ўменні на практыцы. Дзякуй кіраўніцтву БДУ за «Школу лідара», будзем спадзявацца, што яна не апошняя.

На падвядзенні вынікаў, якое адбылося падчас закрыцця «Школы лідара», яе слухачы ўнеслі свае прапановы па кіраванні БДУ. Універсітэт будучыні сваімі вачыма ўбачылі Ганна Каралёва і Аляксандр Шашко, якія ўзначальваюць Савет маладых вучоных. Зразумела, што для іх гэта была толькі першая спроба ў прыняцці лёсавызначальных для БДУ рашэнняў.

Аднак, на думку начальніка ўпраўлення кадраў Наталлі Няпеўнай, да многага, у тым ліку да кіраўнічай пасады, варта быць гатовым загідзям.

«Меркаванне, што спачатку трэба прызначыць чалавека на кіраўнічую пасаду, а ён з цягам часу, што называецца, «прытрэцца» і зразумее «што да чаго», ужо не спрацоўвае», – упэўненая Наталля Томашаўна.

Гутарыла Ганна ЛАГУН
Фота Генадзя КРАСКОЎСКАГА

72 % апытаных лічаць магчымым зрабіць кар’еру ў БДУ

Рэктар БДУ Сяргей Абламейка праглядае прэзентацыю

Парады дае імідж-кансультант Іна Паддубная

Ірына Сотнікава расказвае пра кампетэнцыі кіраўніка

Тайм-менеджменту вучыць Алег Радзюк

Асобу кіраўніка характарызуе Аляксандр Трусь

Падчас «Школы лідара» Цэнтрам палітычных і сацыялагічных даследаванняў (кіраўнік – Д. Г. Ротман) праводзілася апытанне ўдзельнікаў на конт арганізацыі самога мерапрыемства і бачання ўласных перспектыв. Вось яго некаторыя вынікі.

Можна сказаць, што апытаныя ўдзельнікі «Школы лідара» ў цэлым задаволены правядзеннем заняткаў: амаль 92 % апытаных адзначылі, што яны «цалкам задаволены» ці «хутчэй задаволены» ходам мерапрыемства.

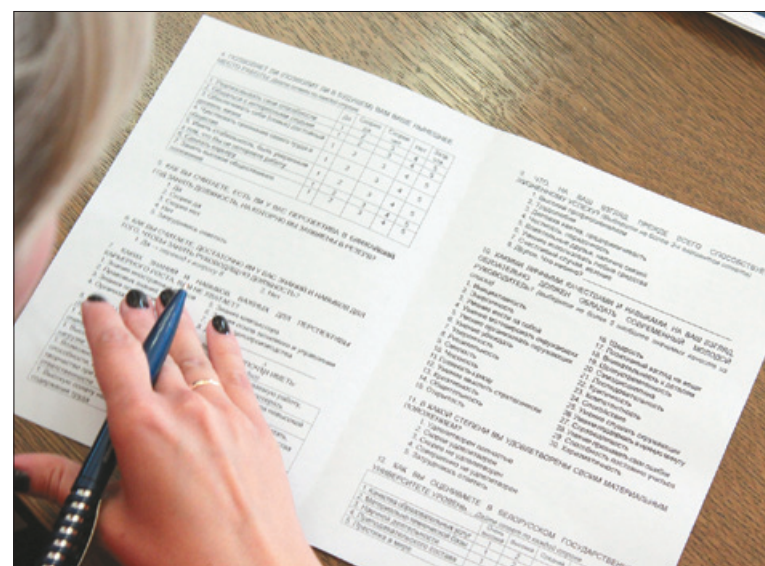
Амаль 67 % апытаных лічаць узровень сваіх ведаў і навыкаў дастатковым для таго, каб заняць кіраўнічую пасаду. Вынікі апытання паказваюць, што сярод ведаў і навыкаў, якіх не хапае ўдзельнікам «Школы лідара» для перспектывы кар’ернага росту, асноўнымі з’яўляюцца: «арганізатарскія навыкі», «веданне замежных моў» і «прававыя веды».

Каля 28 % рэспандэнтаў лічаць магчымым у найбліжэйшы год быць залічаным на пасаду, на якую яны заяўлены ў рэзerv.

Найўнасць лідарскіх якасцяў у большасці апытаных удзельнікаў «школы» пацвярджаецца і тым, што для многіх з іх (75 %) змест працы, цікавасць да працы мае большае значэнне, чым памер аплаты. Такім чынам, пераважная большасць з удзельнікаў «Школы лідара» аддае перавагу інтэнсіўнай змястоўнай працы перад нецікавай, хай нават і больш аплачванай. Гэта, аднак, зусім не азначае, што ўдзельнікі апытання праяўляюць нізкую матэрыяльную зацікаўленасць – хутчэй наадварот: узнікненне дадатковай адказнасці ў працы натуральным чынам павінна прыводзіць і да адпаведнага павелічэння ўзроўню даходаў. Пацвярджае лідарскія якасці апытаных і той факт, што амаль усе яны высока цэняць магчымасць праявіць свае здольнасці, ініцыятыву і творчасць (нават пры прыняцці на сябе большай ступені адказнасці).

На думку апытаных удзельнікаў «Школы лідара», асноўнымі якасцямі, якія павінны спрыяць жыццёваму поспеху ў цэлым, з’яўляюцца: «высокі прафесіяналізм», «працавітасць», «дзелавая хватка, прадпрымальнасць». Усе іншыя прапанаваныя якасці ўдзельнікі апытання выбіралі нашмат радзей.

Па ўсім відаць, эфектыўны ўдзел у кіраўнічай працы можа спрыяць дасягненню жыццёвага поспеху. «Уменне думаць страгэгічна», «уменне арганізаваць і матываваць навакольных» разам з «ініцыятыўнасцю» і «ўменнем весці за сабой» з’яўляюцца, на думку

апытаных, самымі важнымі характарыстыкамі, якімі павінен валодаць сучасны малады кіраўнік.

Асобнага разгляду заслугоўвае ацэнка ўдзельнікамі «Школы лідара» ўласнага становішча ў БДУ.

Так, больш за палову апытаных задаволены цяперашнім месцам працы ў БДУ, 42 % – «хутчэй задаволены».

Пры гэтым 44 % апытаных лічаць, што іх цяперашняе месца працы дазволіць ім рэалізаваць свае здольнасці (39 % лічаць, што «хутчэй дазволіць»).

61 % рэспандэнтаў адзначаюць, што іх месца працы ў БДУ адназначна спрыяе (ці будзе спрыяць у будучыні) зносінам з цікавымі людзьмі.

47 % лічаць, што іх цяперашняе месца працы ў БДУ «хутчэй дазволіць» забяспечваць годны ўзровень жыцця сабе і сваёй сям’і (36 % схільныя «хутчэй не» згаджацца з гэтым сцвярджэннем). Аднак многія (амаль 36 %) з ліку апытаных удзельнікаў «Школы лідара» не лічаць, што праца ў БДУ спрыяе прызнанню іх працы ў грамадстве.

Праца ў БДУ ўспрымаецца як стабільная 22 % апытаных і як «хутчэй стабільная» – 72 %.

Лічаць магчымым зрабіць кар’еру ў БДУ амаль 72 % апытаных, у той жа час 58 % лічаць магчымым заняць высокае грамадскае становішча, працуючы ў БДУ – верагодна, разгляду перспектывы ў такім рэчышчы троху пераацэньвае недастаткова высокае прызнанне выкладчыкай працы ў грамадстве.

Сваім матэрыяльным становішчам «хутчэй задаволены» 50 % апытаных, «хутчэй не задаволены» – 39 %. Пры гэтым паказчык «узровень задаволенасці памерам заробатнай платы ў Вашым падраздзяленні» ацэнены апытанымі ў сярэднім у 3,06 бала (пры максімальнай ацэнцы 5 балаў). Значэнне гэтага паказчыка з’яўляецца найменшым у пераліку паказчыкаў, якія характарызуюць становішча спраў у БДУ. Акрамя таго, нізка ацэненыя такія паказчыкі, як «сацыяльны пакет» (3,11 бала з

5) і «матэрыяльна-тэхнічная база» (3,14). Найлепшыя ацэнкі атрымалі паказчыкі «кампетэнтнасць кіраўніка падраздзялення» (4,43), «магчымасць павышэння кваліфікацыі» (4,26) і «псіхалагічны клімат у калектыве» (4,0).

Якасць адукацыйных паслуг у БДУ лічаць «высокай» 67 %, «сярэдняй» – 22 % апытаных, «вельмі высокай» – 8 %.

Дастаткова высока ацэньваецца апытанымі ўдзельнікамі і ўзровень навуковай дзейнасці, што ажыццяўляецца ў рамках БДУ. Так, на ўзроўні «сярэдне» навуковую дзейнасць БДУ ацанілі 36 %, «высока» – 42 %.

«Высока» ацанілі ўзровень выкладчыцкага складу БДУ больш за 72 % апытаных.

Найбольшыя праблемы, на думку апытаных удзельнікаў «Школы лідара», БДУ мае з матэрыяльна-тэхнічным абсталяваннем.

Узровень прэстыжу БДУ ў свеце «сярэдным» лічаць 39 % апытаных, «высокім» – 36 %. Пры гэтым большасць адзначае ўмацаванне пазіцыі БДУ ў сусветных рэйтынгах ўніверсітэтаў за апошнія тры гады. Станоўча намаганні кіраўніцтва ўніверсітэта ў гэтым кірунку ацанілі 83 % з ліку тых, хто прыняў у апытанні ўдзел.

Разгляд адказаў рэспандэнтаў на пытанне «**Што неабходна зрабіць кіраўніцтву БДУ для павышэння якасці навучання і стварэння ўмоў для эфектыўнай навуковай дзейнасці?**» паказвае, што найбольш эфектыўнымі, на думку ўдзельнікаў «Школы лідара», з’яўляюцца наступныя магчымыя захады: «аказанне матэрыяльнай, фінансавай падтрымкі выкладчыкам і навуковым работнікам», «паляпшэнне ўмоў для інтэлектуальнага абмену са спецыялістамі ўнутры краіны і за мяжой», «стварэнне аптымальных умоў для працы, удасканаленне матэрыяльна-тэхнічнай базы».

* **Сярэдні ўзрост апытаных удзельнікаў «Школы лідара» склаў крыху больш за 34 гады, а сярэдні стаж працы ў БДУ – 9 з паловай гадоў. Тры чвэрці апытаных маюць навуковую ступень.**

ДЫСКУСІЯ

Напрыканцы «Школы лідара» кандыдаты на кіраўнічыя пасады выступілі з творчай прэзентацыяй аб перспектывах развіцця БДУ. Такую адказнасць узялі на сябе кіраўнікі Савета маладых вучоных Ганна Каралёва і Аляксандр Шашко. Маладыя лідары заклікаюць да абмеркавання іх прапанов. І запрашаюць нашу супольнасць задумацца над будучыняй роднага ўніверсітэта, каб ужо цяпер пачаць яе ствараць. Ім прыйшлося нямаля папрацаваць, прааналізаваць сённяшні стан БДУ, правесці паралель паміж іншымі ВНУ не толькі нашай краіны, але і замежжа і, нарэшце, вывесці пажаданую мадэль. А гэтага б не атрымалася без пэўнай долі фантазіі і смеласці. Запрашаем вас убачыць універсітэт XXI стагоддзя вачыма маладых навукоўцаў.

Універсітэт XXI стагоддзя: погляд маладых навукоўцаў БДУ

Сучасны ўніверсітэт павінен рыхтаваць канкурэнтаздольных спецыялістаў для прыярытэтных галін эканомікі краіны, для практыкаарыентаванай навукі і навукаёмістых вытворчасцяў. Мы вылучаем наступныя напрамкі далейшага ўдасканалення дзейнасці ўніверсітэта ў сучасных умовах.

1. Мэтаў адукацыі павінна быць падрыхтоўка прафесіяналаў высокага класа, для гэтага ў адукацыйным працэсе павінна пераважаць практычная скіраванасць. Універсітэту неабходна развіваць супрацоўніцтва з будучымі працадаўцамі, вывучаць патрэбы рынку, каб рыхтаваць толькі тых спецыялістаў, у якіх краіна аб'ектыўна мае патрэбу. Ніша БДУ – ясная, адзінакая падрыхтоўка па самых перадавых напрамках, а таксама падрыхтоўка найбольш кваліфікаваных выкладчыкаў для ўсіх ВНУ. Найважнейшым складнікам вядучай ВНУ краіны павінны быць магістратура, аспірантура і дактарантура, а таксама павышэнне кваліфікацыі.

2. Структура. Многія факультэты выпускаюць спецыялістаў па падобных спецыяльнасцях, многія кафедры дублююцца на розных факультэтах – на наш погляд, іх варта аб'яднаць у агульнаўніверсітэцкія кафедры, гэта прынясе як эканамічны, так і навуковы эффект. Факультэты можна пераўтварыць у «школы», якія выкарыстоўваюць пры навучанні і ў даследаваннях міждысцыплінарны падыход:

- *Інжынерная школа* (матэматыка, біяінжынерія, камп'ютарная навука, электратэхніка, інжынерна-фізічнае аддзяленне, энергетычныя рэсурсы...);

- *Школа навук пра Зямлю* (геаграфія, геофізіка, біялогія, хімія, інстытут геалагічных і экалагічных навук...);

- *Школа эканомікі, права і міжнародных адносін* (эканоміка, міжнародныя адносіны, інстытут права, інстытут кіравання і сацыяльных тэхналогій, інстытут бізнесу і менеджменту тэхналогій...);

- *Школа гуманітарных і сацыяльных навук* (гісторыя,

Ганна Каралёва

філасофія, сацыяльныя навукі, паліталогія, філалогія, журналістыка і сувязі з грамадскасцю...).

3. Метады. Неабходна больш шырока выкарыстоўваць дыстанцыйныя метады навучання. Лекцыі ва ўніверсітэце павінны быць толькі «праблемныя», якія патрабуюць ад студэнтаў папярэдняй падрыхтоўкі, а ад выкладчыкаў – прафесіяналізму. Такія лекцыі спрыяюць набыццю студэнтамі навыкаў зносін, вядзення дыскусій, павышэнню культурнага ўзроўню. Экзамен перастане быць фактарам стрэсу. Яго асноўная мэта – стварэнне творчага праекта, рашэнне праблемных сітуацый з выкарыстаннем навыкаў і ведаў, набытых у семестры.

Павінен быць уведзены поўны электронны дакументазварот, выключаныя адміністрацыйныя функцыі і залішняя справаздачнасць, перакладзеныя з метадыстаў на выкладчыкаў. Пераход на лічбавы фармат дапаможа зменшыць расход паперы, а таксама аўтаматызаваць праверку некаторых заданняў, кантрольных прац.

4. Рамачныя ўмовы. Навучальныя матэрыялы варта выдаваць на аснове мэтавай замовы: універсітэтам праводзіцца конкурс на напісанне найлепшага падручніка па прадмеце, у аўтара набываецца падручнік, які перамог, і студэнтам даецца да яго доступ.

У праграму навучання павінен уваходзіць мінімум неабходных прадметаў, якія выкладаюцца на глыбокім узроўні. Вывучэнне дадатковых прадметаў магчымае толькі пры добрай паспяховасці студэнта.

Навучальныя праекты варта складаць з улікам пажаданняў будучых працадаўцаў, магчыма, пад іх кантролем. Кафедры павінны быць арыентаваны на вытворчасць, навуковыя тэмы, міжнароднае супрацоўніцтва і гранты ці іншыя рэальныя напрамкі даследаванняў. Калі кіраўнікі кафедраў не могуць атрымаць фінансаванне, то каму будучы патрэбныя іх выпускнікі?

У перспектыве варта пераходзіць да фарміравання бюджэтаў кафедраў і факультэтаў, куды будуць уключацца сродкі з дзяржаўнага бюджэту на падрыхтоўку студэнтаў, аплата навучання і прыцягнутыя сродкі па навуковых і камерцыйных праектах. З гэтых сродкаў выплачваюцца заробкі і прэміі супрацоўнікам, набываюцца канцылярскія патрэбы. Фонд развіцця ўніверсітэта павінен размяркоўвацца паміж факультэтамі на конкурснай аснове на набыццё сучаснага абсталявання і літаратуры, падпіску на профільныя выданні і базы даных, запрашэнне замежных навукоўцаў і правядзенне навукова-адукацыйных мерапрыемстваў.

Аляксандр Шашко

5. Студэнты. Студэнтам павінен быць дадзены доступ да матэрыялаў у сістэме Электронны ўніверсітэт і да электроннага раскладу. Студэнтам павінна быць прадстаўлена магчымасць актыўна выказаць свае пажаданні па форме заняткаў і метадах навучання, выбіраць напрамкі спецыялізацыі. Найбольш таленавітыя і актыўныя студэнты адбіраюцца, да іх прымацоўваюць куратара для кансультацый па навуковых кірунках, гэта дасць магчымасць прыцягнуць большую колькасць моладзі ў навуку.

Супрацоўніцтва ўніверсітэта з рознымі працадаўцамі ўяўляе для студэнтаў шырокія перспектывы працаўладкавання і матывуе іх на высокія вынікі ў вучобе і выкананні практычных праектаў. Канкурэнцыя за найбольш прывабныя месцы працы прымушае студэнтаў праяўляць большую арганізаванасць пры навучанні. Варта развіваць практыку запрашэння паспяховых выпускнікоў (alumni) ва ўніверсітэт для правядзення дыскусій і перадачы вопыту.

Таксама варта разгледзець магчымасць стварэння Кодэкса гонару студэнтаў БДУ, абавязковага для выканання. Як паказвае практыка МДУ і іншых ВНУ свету, важна не толькі даваць адукацыю, але і выхоўваць у студэнта высокія этычныя і прафесійныя стандарты, па-

вагу да краіны, універсітэта і выкладчыкаў.

6. Выкладчыкі. Выкладчыку адводзіцца роля кансультанта, каардынатора, ён павінен самастойна выбіраць форму заняткаў. Выкладчыкам павінна быць дадзена магчымасць бясплатна карыстацца офіснай тэхнікай (прынтарамі, сканерамі...) для падрыхтоўкі да заняткаў. На працягу года студэнты ананімна ацэньваюць якасць працы выкладчыкаў, якія за высокія паказчыкі заахвочваюцца матэрыяльна.

Кожны выкладчык абавязкова рэгулярна праходзіць курсы павышэння кваліфікацыі і стажыроўкі за мяжой у вядучых ВНУ. Лічым, што «Школа лідара» стала актуальным і каштоўным для практычнай дзейнасці трэнінгам, таму гэты напрамак павінен стаць рэгулярным і праводзіцца ў пашыраным фармаце (як па наборы курсаў і колькасці гадзін, так і па ліку слухачоў) у пачатку семестра.

7. Падрыхтоўка навуковых кадраў. ВНУ павінна даваць магчымасці займацца навуковай дзейнасцю найлепшым студэнтам. Студэнты, якія жадаюць і здольныя займацца навуковай дзейнасцю, павінны мець магчымасць атрымаць больш фундаментальную тэарэтычную падрыхтоўку з 3 курса, у адрозненне ад тых студэнтаў, якія выбіраюць практычную накіраванасць падрыхтоўкі. Фарміраванне і падтрымка ўласных навуковых школ у ВНУ таксама спрыяе падрыхтоўцы высокапрафесійных спецыялістаў.

За кошт бюджэту павінны праводзіцца даследаванні толькі па прыярытэтных напрамках фундаментальнай і прыкладной навукі, а таксама падрыхтоўка будучых прафесараў для самога ўніверсітэта. З улікам росту магчымасцяў у бюджэту магчымае павелічэнне падтрымкі падрыхтоўкі дактароў навук. Задача ўніверсітэта – фарміраваць і падтрымліваць навуковыя школы, спрыяць пераёмнасці ведаў.

8. Узмацненне матэрыяльнай і маральнай матывацыі работнікаў і студэнтаў можа ўключаць некалькі

складнікаў. Аплата працы выкладчыкаў павінна быць мацней увязана з аб'ёмам выкананых прац, павінны ўлічвацца колькасць навучэнцаў-студэнтаў, у тым ліку платных і замежных, выкананне дадатковых работ (вядзенне сайта, правядзенне мерапрыемстваў), грамадская нагрузка.

З іншага боку, неабходная матывацыя студэнтаў на высокія вынікі ў вучобе, што павінна ўключаць вылучэнне дапамогі найлепшым абітурыентам і імянных стыпендыяў для 5–10% найлепшых студэнтаў па ўсіх спецыяльнасцях на конкурснай аснове. Таксама варта зрабіць перадачы платнымі (для нейтралізацыі канфлікту інтарэсаў грошы варта накіроўваць у Фонд развіцця ўніверсітэта).

9. Празрыстасць прыцыпаў і механізмаў прызначэння на кіраўнічыя пасады і заахвочвання супрацоўнікаў, што дазволіць павялічыць адказнасць і якасць выканання пастаўленых задач, павысіць эфектыўнасць дасягнення бягучых і перспектывных задач. Для гэтага магчыма ўстанавленне канкрэтных вымерных індыхатараў (КВІ) дзейнасці супрацоўнікаў і кіраўнікоў падраздзяленняў, усталяванне канкрэтных памераў прэмій за распрацоўку навуковых праграм і матэрыялаў на замежных мовах і іншыя віды дадатковай дзейнасці (як гэта ўжо зроблена з публікацыямі ў міжнародных часопісах).

Зараз асноўная частка эканамічнага багацця ўсіх краін ствараецца ў высокатэхналагічных і навукаёмістых галінах. Таму галоўнай задачай універсітэта павінна стаць падрыхтоўка спецыялістаў, гатовых генерываваць новыя ідэі, ствараць і ўкараняць інавацыйныя распрацоўкі ў вытворчасць і развіццё сацыяльнай сферы. Мадэрнізацыя вышэйшай школы не можа распрацоўвацца і рэалізоўвацца без адмысловай праграмы змены якаснага складу выкладчыкаў і змены ўмоў і сістэмы аплаты іх працы.

Г. КАРАЛЁВА, А. ШАШКО
(Савет маладых вучоных БДУ)

ПРАВІЛЫ ПРЫЁМУ Ў АСПІРАНТУРУ І ДАКТАРАНТУРУ НА 2013 ГОД У БЕЛАРУСКІМ ДЗЯРЖАЎНЫМ УНІВЕРСІТЭЦЕ

Прыём асоб для атрымання адукацыі пасля ВНУ незалежна ад падпарадкаванасці ўстановы адукацыі, а таксама навуковай спецыяльнасці, па якой рэалізуюцца адпаведныя адукацыйныя праграмы, ажыццяўляецца ў парадку, вызначаным Палажэннем аб падрыхтоўцы навуковых работнікаў вышэйшай кваліфікацыі ў Рэспубліцы Беларусь, зацверджаным Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 01.12.2011 № 561.

Асобы, якія паступаюць у аспірантуру, павінны мець: вышэйшую адукацыю, за выключэннем вышэйшай адукацыі I ступені; схільнасць да навуковых даследаванняў, што пацвярджаецца навуковымі публікацыямі, удзелам у навукова-даследчых і інавацыйных праектах, канферэнцыях або іншымі матэрыяламі;

рэкамендацыю савета ўстановы вышэйшай адукацыі або факультэта гэтай установы (для тых, хто паступае ў год заканчэння навучання ў дадзенай установе) альбо вопыт практычнай работы не менш за два гады на пасадах, якія патрабуюць наяўнасці вышэйшай адукацыі.

Тыя, хто паступае ў аспірантуру для атрымання навуковай кваліфікацыі «Даследчык» у дзённай або завочнай форме атрымання адукацыі, павінны здаць кандыдацкія экзамены і залікі па агульнаадукацыйных дысцыплінах да паступлення ў аспірантуру.

Для тых, хто паступае ў аспірантуру для навучання ў завочнай форме атрымання адукацыі і ў форме суіскальніцтва, вопыт практычнай работы не менш за два гады на пасадах, якія патрабуюць наяўнасці вышэйшай адукацыі, з'яўляецца абавязковым.

Для атрымання пасляўніверсітэцкай адукацыі I ступені па спецыяльнасцях педагогічнай галіны навукі прымаюцца асобы, якія маюць вышэйшую педагогічную адукацыю і стаж працы ў сферы адукацыі ў якасці спецыяліста з вышэйшай адукацыяй не менш за два гады.

Дапускаецца паступленне ў аспірантуру асоб, спецыяльнасць (спецыялізацыя) вышэйшай адукацыі якіх не адпавядае галіне навукі, па спецыяльнасці якой плануецца іх навучанне ў аспірантуры. У працэсе навучання дадзеныя асобы павінны таксама здаць экзамен у аб'ёме агульнаадукацыйнай праграмы ўстановы вышэйшай адукацыі па спецыяльнасці (спецыялізацыі), якая супадае са спецыяльнасцю ў аспірантуры або блізкай да яе.

Асобы, якія паступаюць у аспірантуру, падаюць на імя рэктара заяву, да якой прыкладаюцца дакументы ў адпаведнасці з пералікам, што вызначаецца Міністэрствам адукацыі. Дакумент, які сведчыць асобу, і арыгіналы документаў аб адукацыі прад'яўляюцца пры паступленні ў аспірантуру асабіста.

Прыёмная камісія разглядае прадстаўленыя дакументы, праводзіць сумоўе з тым, хто паступае для навучання ў аспірантуры, дактарантуры, і прымае заключэнне прыёмнай камісіі, аформленае ў выглядзе выпіскі з пратакола пасяджэння, у якім:

пры паступленні ў аспірантуру (ад'юнктуру) – даецца характарыстыка навуковага ўзроўню апублікаваных работ (навуковага рэферата), схільнасці таго, хто паступае, да навукова-даследчай працы, змяшчаецца прапанова аб допуску да ўдзелу ў конкурсе і ўступнага экзамену (пры паступленні для навучання ў дзённай або завочнай форме) альбо заключэнне аб актуальнасці тэматыкі і допуску да ўдзелу ў конкурсе (пры паступленні для навучання ў форме суіскальніцтва), выносіцца рэкамендацыя па кандыдатурах меркаваных навуковых кіраўнікоў;

Асобы, якія паступаюць у аспірантуру для навучання ў дзённай або завочнай форме атрымання адукацыі, здаюць уступны экзамен па спецыяльнай дысцыпліне ў аб'ёме вучэбнай праграмы I ступені вышэйшай адукацыі. Для атрымання пасляўніверсітэцкай адукацыі ў аспі-

рантуры ў форме суіскальніцтва здача ўступнага іспыту не патрабуецца.

Ад здачы ўступнага экзамену па спецыяльнай дысцыпліне з выстаўленнем адзнакі «дзесяць» вызваляюцца лаўрэаты спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па сацыяльнай падтрымцы адораных навучэнцаў і студэнтаў, альбо лаўрэаты спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі, альбо лаўрэаты рэспубліканскіх і міжнародных конкурсаў навуковых работ па дысцыплінах, якія адпавядаюць профілю абранай спецыяльнасці.

ПЕРАЛІК СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯЎ, ПА ЯКІХ ПЛАНУЕЦЦА ПРЫЁМ У 2013 ГОДЗЕ:

ДЗЁННАЯ ФОРМА НАВУЧАННЯ
Механіка-матэматычны факультэт
01.01.01 Рэчыўны, комплексны і функцыянальны аналіз
01.01.02 Дыферэнцыяльныя ўраўненні, дынамічныя сістэмы і аптымальнае кіраванне
01.01.04 Геаметрыя і тапалогія*
01.01.07 Вылічальная матэматыка
01.02.04 Механіка дэфармаванага цвёрдага цела

Факультэт прыкладной матэматыкі і інфарматыкі
01.01.02 Дыферэнцыяльныя ўраўненні, дынамічныя сістэмы і аптымальнае кіраванне
01.01.07 Вылічальная матэматыка
01.01.09 Дыскрэтная матэматыка і матэматычная кібернетыка
05.13.17 Тэарэтычныя асновы інфарматыкі
05.13.18 Матэматычнае мадэляванне, лікавыя метады і комплексы праграм

Фізічны факультэт
01.04.02 Тэарэтычная фізіка
01.04.05 Оптыка
01.04.10 Фізіка паўправаднікоў
01.04.16 Фізіка атамнага ядра і элементарных часціц
03.01.02 Біяфізіка

Факультэт радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій
01.04.03 Радыёфізіка
01.04.04 Фізічная электроніка
05.13.01 Сістэмны аналіз, кіраванне і апрацоўка інфармацыі (па галінах)
05.13.19 Метады і сістэмы абароны інфармацыі, інфармацыйная бяспека
05.27.01 Цвёрдацельная электроніка, радыёэлектронныя кампаненты, мікра- і нанаэлектроніка на квантавых эфектах

Хімічны факультэт
02.00.01 Неарганічная хімія
02.00.02 Аналітычная хімія
02.00.04 Фізічная хімія
02.00.21 Хімія цвёрдага цела

Біялагічны факультэт
03.01.04 Біяхімія
03.01.05 Фізіялогія і біяхімія раслін
03.02.01 Батаніка
03.02.03 Мікрабіялогія
03.02.04 Заалогія
03.02.05 Энтамалогія
03.02.07 Генетыка

Гістарычны факультэт
05.25.02 Дакументалістыка, дакументазнаўства, архівазнаўства
07.00.02 Айчынная гісторыя
07.00.03 Усеагульная гісторыя (адпаведнага перыяду)
07.00.06 Археалогія
07.00.07 Этнаграфія, этналогія і антрапалогія
07.00.09 Гістарыяграфія, крыніцазнаўства і метады гістарычнага даследавання
24.00.03 Музеязнаўства, кансервацыя і рэстаўрацыя гісторыка-культурных аб'ектаў

Эканамічны факультэт
08.00.01 Эканамічная тэорыя
08.00.05 Эканоміка і кіраванне народнай гаспадаркай (па галінах і сферах дзейнасці)
08.00.13 Матэматычныя і інструментальныя метады эканомікі

Факультэт філасофіі і сацыяльных навук
09.00.14 Філасофія рэлігіі
19.00.05 Сацыяльная псіхалогія
19.00.07 Педагогічная псіхалогія
22.00.01 Тэорыя, метадалогія і гісторыя сацыялогіі
22.00.08 Сацыялогія кіравання

Філалагічны факультэт
10.01.03 Літаратура народаў краін замежжа (з указаннем канкрэтнай літаратуры)
10.02.01 Беларуская мова
10.02.19 Тэорыя мовы

Кафедра англійскай мовы і маўленчай камунікацыі
10.02.19 Тэорыя мовы

Інстытут журналістыкі
10.01.10 Журналістыка

Факультэт міжнародных адносін
07.00.15 Гісторыя міжнародных адносін і знешняй палітыкі
08.00.14 Сусветная эканоміка
10.02.19 Тэорыя мовы
10.02.20 Параўнальна-гістарычнае, тыпалагічнае і супастаўляльнае мовазнаўства
10.02.22 Мовы народаў замежных краін Еўропы, Азіі, Афрыкі, абарыгенаў Амерыкі і Аўстраліі (усходнія мовы)
12.00.03 Грамадзянскае права; прадпрымальніцкае права; сямейнае права; міжнароднае прыватнае права

Юрыдычны факультэт
12.00.01 Тэорыя і гісторыя права і дзяржавы; гісторыя вучэнняў аб праве і дзяржаве
12.00.02 Канстытуцыйнае права; канстытуцыйны працэс; муніцыпальнае права
12.00.03 Грамадзянскае права; прадпрымальніцкае права; сямейнае права; міжнароднае прыватнае права
12.00.04 Фінансавое права; падатковае права; бюджэтнае права
12.00.05 Працоўнае права; права сацыяльнага забеспячэння;
12.00.06 Зямельнае права; прырода-рэсурснае права; экалагічнае права; аграрнае права
12.00.13 Інфармацыйнае права*
23.00.01 Гісторыя і філасофія палітыкі; гісторыя і метадалогія палітычнай навукі

Гуманітарны факультэт
24.00.01 Тэорыя і гісторыя культуры

Геаграфічны факультэт
25.03.01 Фізічная геаграфія і біягеаграфія, геаграфія глебаў і геахімія ландшафтаў
25.03.02 Эканамічная, сацыяльная, палітычная і рэкрэацыйная геаграфія
25.03.13 Геаэкалогія (па галінах)
* Мэтавыя месцы.

ЗАВОЧНАЯ ФОРМА НАВУЧАННЯ:
Фізічны факультэт
01.04.05 Оптыка

Факультэт радыёфізікі і камп'ютарных тэхналогій
05.13.01 Сістэмны аналіз, кіраванне і апрацоўка інфармацыі (па галінах)*

Хімічны факультэт
02.00.04 Фізічная хімія*

Біялагічны факультэт
03.01.05 Фізіялогія і біяхімія раслін*

Гістарычны факультэт
05.25.02 Дакументалістыка, дакументазнаўства, архівазнаўства
07.00.02 Айчынная гісторыя*
07.00.03 Усеагульная гісторыя (адпаведнага перыяду)
07.00.07 Этнаграфія, этналогія і антрапалогія
07.00.09 Гістарыяграфія, крыніцазнаўства і метады гістарычнага даследавання

Эканамічны факультэт
08.00.01 Эканамічная тэорыя
08.00.05 Эканоміка і кіраванне народнай гаспадаркай (па галінах і сферах дзейнасці)*
08.00.13 Матэматычныя і інструментальныя метады эканомікі

Факультэт міжнародных адносін
07.00.15 Гісторыя міжнародных адносін і знешняй палітыкі*
08.00.14 Сусветная эканоміка
12.00.03 Грамадзянскае права; прадпрымальніцкае права; сямейнае права; міжнароднае прыватнае права
12.00.10 Міжнароднае права; еўрапейскае права

Факультэт філасофіі і сацыяльных навук
09.00.11 Сацыяльная філасофія
19.00.01 Агульная псіхалогія, псіхалогія асобы, гісторыя псіхалогіі*
19.00.07 Педагогічная псіхалогія

Філалагічны факультэт
10.02.02 Руская мова
10.02.19 Тэорыя мовы
10.02.21 Прыкладная і матэматычная лінгвістыка*

Кафедра англійскай мовы і маўленчай камунікацыі
10.02.19 Тэорыя мовы*

Кафедра педагогікі і праблем развіцця адукацыі
13.00.01 Агульная педагогіка, гісторыя педагогікі і адукацыі*

Юрыдычны факультэт
12.00.02 Канстытуцыйнае права; канстытуцыйны працэс; муніцыпальнае права
12.00.04 Фінансавое права; падатковае права; бюджэтнае права
12.00.06 Зямельнае права; прырода-рэсурснае права; экалагічнае права; аграрнае права
12.00.08 Крымінальнае права і крыміналогія; крымінальна-выканаўчае права*
12.00.15 Грамадзянскі працэс; гаспадарчы працэс; арбітражны працэс
23.00.02 Палітычныя інстытуты, працэсы і тэхналогіі*

Гуманітарны факультэт
24.00.01 Тэорыя і гісторыя культуры*
* Мэтавыя месцы.

НАВУЧАННЕ Ў ФОРМЕ СУІСКАЛЬНІЦТВА:
Факультэт прыкладной матэматыкі і інфарматыкі
01.01.02 Дыферэнцыяльныя ўраўненні, дынамічныя сістэмы і аптымальнае кіраванне

Хімічны факультэт
02.00.02 Аналітычная хімія

Гістарычны факультэт
07.00.02 Айчынная гісторыя*

Эканамічны факультэт
08.00.05 Эканоміка і кіраванне народнай гаспадаркай (па галінах і сферах дзейнасці)
08.00.13 Матэматычныя і інструментальныя метады эканомікі

Факультэт міжнародных адносін
12.00.10 Міжнароднае права; еўрапейскае права*
23.00.02 Палітычныя інстытуты, працэсы і тэхналогіі

Факультэт філасофіі і сацыяльных навук
09.00.03 Гісторыя філасофіі
19.00.05 Сацыяльная псіхалогія*

Філалагічны факультэт
10.01.01 Беларуская літаратура
10.01.08 Тэорыя літаратуры. Таксталогія
10.02.01 Беларуская мова*
10.02.02 Руская мова
10.02.19 Тэорыя мовы

Інстытут журналістыкі
10.01.10 Журналістыка

Юрыдычны факультэт
12.00.03 Грамадзянскае права; прадпрымальніцкае права; сямейнае права; міжнароднае прыватнае права*

Кафедра педагогікі і праблем развіцця адукацыі
13.00.01 Агульная педагогіка, гісторыя педагогікі і адукацыі

Гуманітарны факультэт
24.00.01 Тэорыя і гісторыя культуры

* Мэтавыя месцы.
У дактарантуру прымаюцца асобы, якія маюць вучоную ступень кандыдата навук і з'яўляюцца аўтарамі навуковых артыкулаў, а таксама іншых матэрыялаў па выніках навуковых даследаванняў (манаграфій, матэрыялаў, якія адносяцца да аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці, зарэгістраваных у вызначаным парадку, матэрыялаў і (або) тэзісаў дакладаў на канферэнцыях, справаздач аб выкананых даследаваннях і распрацоўках, актаў (даведак) аб іх выкарыстанні, якія пацвярджаюць удзел у выкананні дзяржаўных праграм навуковых даследаванняў, навукова-тэхнічных праграм і інавацыйных праектаў па прыярытэтных напрамках навуковых даследаванняў альбо прыярытэтных напрамках навукова-тэхнічнай дзейнасці), якія складаюць аснову для доктарскай дысертацыі з магчымасцю яе завяршэння на працягу трох гадоў.

Асоба, якая паступае ў дактарантуру, павінна выступіць у структурным падраздзяленні ўстановы пасляўніверсітэцкай адукацыі якія адпавядаюць профілю яе даследаванняў, з навуковым дакладам, у якім абагульняюцца вынікі навуковага даследавання па тэме меркаванай дысертацыі і абгрунтоўваюцца тэрміны яе выканання.

Асобы, якія паступаюць у дактарантуру, падаюць на імя рэктара заяву, да якой прыкладаюцца дакументы ў адпаведнасці з пералікам, што вызначаецца Міністэрствам адукацыі. Дакумент, які сведчыць асобу, і арыгіналы документаў аб адукацыі прад'яўляюцца пры паступленні ў дактарантуру асабіста.

Прыёмная камісія разглядае прадстаўленыя дакументы, праводзіць сумоўе з тым, хто паступае ў дактарантуру, і прымае заключэнне прыёмнай камісіі, аформленае ў выглядзе выпіскі з пратакола пасяджэння, у якім даецца ацэнка абгрунтаванасці прадстаўленага плана падрыхтоўкі дысертацыі, змяшчаецца прапанова аб накіраванні таго, хто паступае ў дактарантуру, у адпаведнае структурнае падраздзяленне для выступлення з навуковым дакладам, допуску да ўдзелу ў конкурсе, прызначэнні яму пры неабходнасці навуковага кансультанта.

У 2013 Г. У ДАКТАРАНТУРУ БДУ АЖЫЦЦЯЎЛЯЕЦЦА ПРЫЁМ ПА НАСТУПНЫХ СПЕЦЫЯЛЬНАСЦЯХ:

ДЗЁННАЯ ФОРМА НАВУЧАННЯ:
Біялагічны факультэт
03.02.04 Заалогія*

Фізічны факультэт
01.04.07 Фізіка кандэнсаванага стану*

Філалагічны факультэт
10.02.01 Беларуская мова*

Факультэт міжнародных адносін
07.00.15 Гісторыя міжнародных адносін і знешняй палітыкі
* Мэтавыя месцы.

НАВУЧАННЕ Ў ФОРМЕ СУІСКАЛЬНІЦТВА
Філасофскі факультэт
09.00.03 Гісторыя філасофіі*
19.00.05 Сацыяльная псіхалогія*

Юрыдычны факультэт
12.00.01 Тэорыя і гісторыя права і дзяржавы; гісторыя вучэнняў аб праве і дзяржаве
12.00.02 Канстытуцыйнае права; канстытуцыйны працэс; муніцыпальнае права*
* Мэтавыя месцы.

На падставе рашэння прыёмнай камісіі аб залічэнні ў аспірантуру (ад'юнктуру), дактарантуру па выніках конкурсу ўстанова пасляўніверсітэцкай адукацыі ў вызначаным парадку ў твднёвы тэрмін заключае дамову аб падрыхтоўцы навуковага работніка вышэйшай кваліфікацыі.

Пачатак заняткаў – 1 лістапада 2013 года.

АПОШНЯЯ ПЕСНЯ – ЗА НАМІ!

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

ўжо ўставаці, я толькі збіраўся легчы спаць на гадзінку-другую, таму што з самай раніцы пачыналіся здымкі. Гэта як у дрэннага студэнта перад іспытам, калі спрабуеш прайсці ўвесь матэрыял курса за ноч. Было вельмі стомна, але мы спраўляліся, а гэта галоўнае.

– **Самы ярскі момант конкурсу...**

У. Ч.: Думаю, гэта фінал. Упершыню мы выконвалі песні па-за конкурснай праграмай. На сцэне былі каманды ў поўным складзе, і тым самым яны падтрымлівалі нас, фіналістаў. Было вельмі прыемна!

Я. В.: Самы ярскі момант конкурсу – гэта першы этап, этап адбору, калі яшчэ не ведаеш, ці патрапіш ты ў праект, які прадзюсар цябе выбера і як вы будзеце працаваць. Тады я вельмі хваляваўся і баяўся. Многія ўдзельнікі былі знаёмыя з прадзюсарамі, размаўлялі, а я проста стаяў убаку і збянтэжана ўсміхаўся. Але выйшаў на сцэну і трапіў да Уладзіміра Кубышкіна, як і хацеў. Зноў лёс, найначай!

– **Што важнейшае – перамога ці ўдзел?**

У. Ч.: Не разумею людзей, якія ідуць на конкурс з настроем: «Вось бы мне хоць бы адзін этап прайсці, а далей як атрымаецца...» Я адразу не ўдзельнічаю ў праектах, дзе буду лічыць сябе слабым звяном. Заўсёды хочацца перамогі, але трэба адекватна ацэньваць свае сілы.

Я. В.: Як я ўжо казаў у адным інтэрв'ю ў «Акадэміі»: калі ўдзельнічаеш, то трэба ісці да канца і змагацца за перамогу. Але я не выйграў, на жаль, хоць жыццё на гэтым не заканчваецца. Гэта яшчэ мацней падштурхнула да самаўдасканалення. Калі працаваць, то вынік будзе заўсёды! На дасягнутым я не спынюся і буду дамагацца свайго.

Улад Чыжыкаў

– **Ці засталася нешта значнае і цікавае «за кадрам» для гледачоў АНТ? Калі былі такія моманты, раскажыце пра адзін з іх.**

У. Ч.: Мне здаецца, нічога цікавага не вылізнула ад прыцэла камер. Усё самае цікавае – сваркі паміж прадзюсарамі і ўдзельнікамі, слёзы і правалы канкурсантаў – было паказана ў праекце.

Я. В.: Думаю, вельмі шмат смешнага і пацешнага засталася за кадрам. Самыя класныя і вясёлыя моманты адбываліся ў грывёрках, калідорах здымачнага павільёна, куды камеры не дабіраліся. Было шмат смешных выпадкаў, але гэта ўсё скончылася так даўно, што я ўжо і не ўспомню. Але памятаю, што мы шмат смяяліся – так расслабіліся ў перапынках паміж здымкамі і рэпетыцыямі.

Ягор Валчок

– **Цяжка было сумяшчаць заняткі ў «Акадэміі талентаў» і вучобу ва ўніверсітэце?**

У. Ч.: Так, часта даводзілася прапускаць заняткі. Проста катастрофічна не хапала часу на ўсё. Але я неяк змог выжыць (смяецца).

Я. В.: Так, было складана. Экзамены, залікі, ды яшчэ і здымкі з рэпетыцыямі! Часам даводзілася рыхтавацца проста за кулісамі падчас перапынкаў. Але такі быў не адзін я, а амаль усе ўдзельнікі: маладыя, таленавітыя студэнты. Таму ніхто і не думаў скардзіцца – усе былі ў роўных умовах.

– **Выкладчыкі рабілі патуранні пры здачы залікаў, экзаменаў, ці даводзілася наганяць прапушчанае нароўні з астатнімі студэнтамі?**

У. Ч.: Насамрэч я не заўважыў, каб мне рабілі нейкія асаблівыя патуранні. Можна, часам і дапамагалі, але ў асноўным прыходзілася ўсё наганяць самому.

Я. В.: Ні адзін выкладчык не ведаў, што я ўдзельнічаў у гэтым конкурсе. Ці то не бачылі, ці то

рабілі выгляд, што не бачылі, але ставіліся да мяне, як і да любога іншага студэнта. Без патуранняў!

– **Якія перспектывы чакаюць вас пасля заканчэння праекта?**

У. Ч.: Зараз збіраюся зняць кліп на песню «Каханні больш няма». Нядаўна я стаў удзельнікам «Песні года Беларусі» ў рамках праекта «Музычныя вечары ў Мірскім замку», дзе атрымаў прэмію «Адкрыццё года».

Цяжка казаць пра нейкія пэўныя планы, таму што ў вельмі шмат. Галоўнае цяпер – апраўдаць спадзеў тэлеглядачоў, якія вераць у мяне і аддалі свае галасы падчас фіналу.

Я. В.: Зараз я працягваю працаваць з Уладзімірам Кубышкіным. Ужо запісалі дэбютны сінгл на песню «Проста паслухай», якую я выконваў у фінале «Акадэміі талентаў». Яе ж я прадстаўлю на «Песні года Беларусі» на тэлеканале АНТ. Ідзе праца над дзвюма наступнымі кампазіцыямі. У планах – зняць першае музычнае відэа. Спыняцца дакладна не збіраюся, будзем толькі нарошчваць абароты, працаваць і рабіць усё для

свайго гледача!

Застаецца толькі пажадаць хлопцам удачы на новым творчым шляху. А пра іх поспехі да нацыянальнага праекта нам распавёў Аляксандр Валер'евіч Ушакоў, музычны прадзюсар і супрацоўнік упраўлення па справах культуры БДУ: «Улад Чыжыкаў і Ягор Валчок – салісты вакальнай студыі БДУ, удзельнічаюць у многіх універсітэцкіх мерапрыемствах. Абодва выступалі на фестывалі эстрады БДУ, дзе Улад атрымаў першае месца ў 2012 г. і 2011 г. і да пачатку «Акадэміі талентаў-2» Ягор быў вакалістам сабранай у сценах Інстытута журналістыкі групы «Скай Тай», з якой выступаў амаль ва ўсіх клубах Мінска. Зазірнулі яны і на Дзень першакурсніка нашага ўніверсітэта. Акрамя гэтага, група брала ўдзел у першым фестывалі музычных калектываў краіны Cover King. Яна дайшла да фіналу, дзе заняла другое месца і выйграла ў 3 намінацыях з 6. Дарэчы, прыз за найлепшы вакал дастаўся тады Ягору Валчку».

Дарэчы, першаадкрывальнікам «Акадэміі талентаў» быў Дзмітрый Нікановіч, лаўрэат фестывалю эстрады і пераможца конкурсу «Студэнт года БДУ» ў намінацыі «Культура», які ўдзельнічаў у першым сезоне музычнага праекта. А ў гэтым сезоне разам з Уладам і Ягорам у тэлешоу патрапіла яшчэ і наша Валянціна Паўлава. Яна прайшла адбор і апынулася ў аднаго з Уладам прадзюсара, Макса Алейнікава, але ў фінал не прайшла.

Прыемна, што нам даводзіцца вучыцца ў адной ВУЗ з такімі таленавітымі хлопцамі і дзяўчатамі. Спадзяёмся, што ўбачым сяброў яшчэ не на адным музычным конкурсе. Бадай, хто-небудзь з іх аднойчы пераможа на Еўрабачанні!

**Гутарыла
Дар'я ЧАРНЯЎСКАЯ**

ІНІЦЫЯТЫВЫ

Татаў дзень – кожны дзень!

Пад такім дэвізам у парку імя М. Горкага 16 чэрвеня прайшло святкаванне міжнароднага дня бацькоў.

Ініцыятарамі свята сталі прадстаўнікі Мінскага гарадскога цэнтра сацыяльнага абслугоўвання сям'і і дзяцей з прыцягненнем народнага ансамбля песні і танца «Світанак», Мінскай гарадской пярвочнай арганізацыі Рэспубліканскага грамадскага аб'яднання «Клуб ільвоў» (каардынатар сацыяльных праектаў Валерый Пястун) і прадстаўнікоў пярвочнай прафсаюзнай арганізацыі студэнтаў (старшыня Радзевіч Н. М.), псіхалагічнай службы БДУ.

Нягледзячы на тое, што гэта быў выхадны дзень і многія жыхары сталіцы бавілі час за горадам, на прыродзе, дзякуючы шырокай рэкламе, а таксама ўзрослай прапагандзе ў нашым грамадстве ролі бацькі ў сям'і (не толькі як карміцеля, здабытчыка, абаронцы, але

і актыўнага ўдзельніка ў выхаванні і адукацыі сваіх дзяцей), да гэтага мерапрыемства была праяўлена асабліва цікавасць. Такую колькасць мужчын са сваімі дзецьмі, жонкамі рэдка сустрачаш на іншых мерапрыемствах! Яны паказвалі сваё майстэрства па доглядае і выхаванні дзяцей, веданні дзіцячага рэпертуару (песеннага, мастацкага, танцавальнага), арганізацыі гульні, спартыўнага і інш.

Прадстаўнікі шматдзетных сям'яў дзяліліся вопытам па лідарстве бацькоў у вольным часе, сямейных святах, падчас вырабу фотагазет, альбомаў, на спартыўных і іншых мерапрыемствах.

Нашы студэнты-валанцёры, многія з якіх прайшлі падрыхтоўку ў «Школе ўсвядомленага бацькоўства», былі «застэрэжанымі» ў правядзенні конкурсаў, гульні, карагодаў, узгадарожжы пераможцаў гэтых мерапрыемстваў.

У завяршэнне праграмы, прысвечанай міжнароднаму дню бацькоў, гучаў заклік з боку гледачоў і ўдзельнікаў, каб

«татаў дзень у сям'ях і нашым грамадстве быў кожны дзень», а не абмяжоўваўся толькі разавымі мерапрыемствамі.

Для БДУ становіцца традыцыяй зварт да сямейнай тэматыкі, фарміравання гатоўнасці студэнцкай моладзі да ўсвядомленага бацькоўства, прапаганды сямейных каштоўнасцяў, пабудаваных на гендарным, міжпакаленным і творчым падыходах.

Функцыянуюць у нашым універсітэце мадэлі бацькоўства, мацярынства, усвядомленага бацькоўства, а таксама праводзяцца псіхалагічнай службай і прафсаюзнымі арганізацыямі студэнтаў і работнікаў БДУ форумы, круглыя сталы, акцыі, фэсты, конкурсы, канферэнцыі пры падтрымцы розных міністэрстваў, грамадскіх арганізацый, яны спрыяюць павышэнню ролі сям'і ў нашым грамадстве, фарміраванню сямейных, духоўна-маральных каштоўнасцяў у студэнцкай моладзі.

**Дацэнт Т. М. КАРАСЦЯЛЁВА,
кандыдат педагагічных навук**

